

Kommittémotion

Motion till riksdagen: 2014/15:3041

av Linda Snecker m.fl. (V)

med anledning av proposition 2014/15:82
Brottsbekämpande myndigheters tillgång till
informationssystemet för viseringar (VIS)

---

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen beslutar att 24 § lagen (2000:343) om internationellt polisiärt samarbete ges den lydelse som framgår av bilagan till motionen.

2 Inledning

Vänsterpartiet anser att det är viktigt att det finns en välavvägd balans mellan intresset av att effektivt kunna bekämpa brott och olika grundläggande fri- och rättigheter. Alla människor har bl.a. rätt till en bred privat sfär som skyddas på praktisk och principiell grund. Vänsterpartiet är djupt kritiskt till byggandet av Fort Europa, vilket det gemensamma viseringssystemet är en del av. Militariseringsen av EU:s yttre gränser, transportörsansvar, Dublinbestämmelser, harmoniseringen av asyl- och migrationspolitiken inom EU och visumtvång hindrar människor i behov av skydd undan krig och förföljelse att söka asyl inom EU och tvingar i stället människor i händerna på flyktingsmugglare. Bara under 2014 drunknade exempelvis över 3 000 migranter på sin väg över Medelhavet. Vänsterpartiet anser att EU bör öka sina ansträngningar för att etablera fler lagliga vägar in i EU. Vi anser även att det ska vara möjligt att söka asyl i det land som den enskilde själv väljer.

Införandet av VIS är ytterligare ett steg i ”kampen mot terrorism” och en hörnsten i digitaliseringen av Fort Europa. När VIS har tagits i bruk i samtliga regioner kommer det att innehålla uppgifter om alla personer från tredjeland som ansökt om visering till någon av medlemsstaterna. I hela Schengenområdet görs det redan nu uppemot 20 miljoner viseringsansökningar årligen och det beräknas att informationssystemet så småningom kan komma att innehålla uppgifter om cirka 100 miljoner ansökningar.

Uppgifter som rör allt från sökandens namn och syfte med resan till fingeravtryck och uppgifter om den person som har bjudit in eller åtagit sig att stå för sökandens levnadskostnader under vistelsen. Uppgifter som såväl Europol som de utsedda brottsbekämpande myndigheterna i samtliga medlemsstater och de stater som genom associationsavtal deltar i Schengensamarbetet kommer att ha tillgång till.

Vänsterpartiet var kritiskt till VIS redan när frågan om att godkänna utkastet till rådsbeslut behandlades i riksdagen under riksmötet 2007/08 och utvecklingen som skett därefter har inte föranlett oss att ändra vår uppfattning.

3 Behöriga myndigheter

I propositionen föreslås att det på förordningsnivå ska anges vilka brottsbekämpande myndigheter som är behöriga att begära sökningar i VIS. Vänsterpartiet delar inte denna uppfattning utan anser att det ska regleras i lag vilka myndigheter som ska få tillgång till integritetskänsliga uppgifter i VIS. Som jämförelse kan erinras om att bestämmelsen om vilka myndigheter som ska ges åtkomst till Schengens informationssystem har tagits in i lag, se lag (2000:344) om Schengens informationssystem.

Det bör alltså framgå av lagen (2000:343) om internationellt polisiärt samarbete vilka myndigheter som är behöriga att begära sökningar i VIS. Detta bör riksdagen besluta.

4 Förutsättningar för tillgång till uppgifter i VIS

4.1 Villkor för sökningar i VIS

Regeringen föreslår i propositionen att behöriga myndigheter, via den centrala åtkomstpunkten, ska kunna begära sökningar i VIS om det i enskilda fall finns skäl att anta att uppgifter i systemet väsentligen kan komma att bidra till att utreda terroristbrott eller vissa andra grova brott, eller förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet som innefattar sådana brott. Till skillnad från promemorian (Ds 2011:27) som ligger till grund för denna proposition och som remissbehandlats, där det uppställs ett krav om att det ska finnas särskilda skäl att anta att en sökning i VIS väsentligen kan komma att bidra till att den brottsliga verksamheten eller brottet i fråga förebyggs, förhindras, upptäcks eller utreds.

I artikel 5 rådsbeslutet anges att det ska finnas rimliga skäl att anta att uppgifterna väsentligen kommer att bidra till att den brottsliga verksamheten kan förebyggas, förhindras eller upptäckas. Rikspolisstyrelsen och Säkerhetspolisen angav i sina remissvar att promemorians förslag om att det skulle föreligga särskilda skäl att anta att VIS-uppgifter kan bidra till utredningen av ett visst brott, var att ställa hårdare krav på när en sökning får göras än vad som föreskrivs i rådsbeslutet. Regeringen har instämt i denna bedömning, men det gör inte Vänsterpartiet. Vi anser att det dels måste finnas

mer kvalificerade förväntningar på att sökningen kommer att leda till ett positivt resultat i det enskilda ärendet och förordar därför att det ska krävas särskilda skäl för att en sökning i VIS ska tillåtas. På så sätt förhindras exempelvis att rutinsökningar görs samtidigt som det säkerställs att sökning i VIS endast sker när det bedöms vara nödvändigt och efter en nogsam prövning från fall till fall. Dels anser vi inte att bestämmelserna i rådsbeslutet som de är formulerade uppställer något hinder för att på nationell nivå utforma lagstiftningen på så sätt som föreslås i promemorian och som vi förespråkar.

I detta fall där intresset av brottsbekämpning och effektivitet ställs mot skyddet för den enskildes integritet är det viktigt att säkerställa att brottsbekämpande myndigheter endast ska kunna få tillgång till uppgifter i VIS i de fall där brottsligheten är så allvarlig att skälen för att ge insyn i VIS väger tyngre än de motstående intressena, såsom de fri- och rättigheter som rör den personliga integriteten och som finns fastslagna i såväl regeringsformen som i internationella konventioner. Sökningar i viseringssystemet kan aktualiseras av brottsbekämpande myndigheter vid en stor mängd brott. Inte bara när det är fråga om mycket allvarlig brottslighet, utan även när det gäller grova brott såsom de definieras i artikel 2.2 rambeslut om europeisk arresteringsorder (2002/584/RIF). Mot bakgrund av det är det enligt vår bedömning mycket angeläget att det ställs höga krav på när sökningar i VIS får genomföras.

Sammanfattningsvis bör 24 § lagen (2000:343) om internationellt polisiärt samarbete ges den lydelse som framgår av bilagan till motionen. Detta bör riksdagen besluta.

4.2 Vilka brott som ska kunna ligga till grund för sökningar i VIS

Sökningar i VIS får som ovan angetts endast göras när det är fråga om terroristbrott eller andra grova brott. Med grova brott avses enligt artikel 2.1 d former av brottslighet som motsvarar eller är likvärdiga med de former av brottslighet som avses i artikel 2.2 rådets rambeslut 2002/584/RIF om en europeisk arresteringsorder. De intressen som motiverade rambeslutet om en europeisk arresteringsorder är delvis andra än motiven till rådsbeslutet, varmed Vänsterpartiet i sammanhanget vill framföra sin kritik mot att denna brottskatalog är alltför omfattande i förhållande till de skäl som nämns för att bereda de brottsbekämpande myndigheterna tillgång till VIS. Flera av listbrotten är förvisso att beteckna som grova men saknar i övrigt den systemhotande karaktär som motiverat rådsbeslutet.

Bilaga

24 § På begäran av behöriga myndigheter får den centrala åtkomstpunkten genom direktåtkomst söka uppgifter i informationssystemet för viseringar (VIS), om det i

enskilda fall finns särskilda skäl att anta att uppgifter i systemet väsentligen kan komma att bidra till att utreda ett sådant terroristbrott eller annat grovt brott som omfattas av definitionerna i artikel 2.1 i VIS-rådsbeslutet.

Detsamma gäller om det i enskilda fall finns särskilda skäl att anta att uppgifter i systemet väsentligen kan komma att bidra till att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet som innefattar brott som anges i första stycket.

Behörig myndighet enligt första stycket är Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Ekobrottsmyndigheten, när den bedriver polisverksamhet, Tullverket och Kustbevakningen.

Linda Snecker (V)

Nooshi Dadgostar (V)

Rossana Dinamarca (V)

Lotta Johnsson Fornarve (V)

Maj Karlsson (V)

Karin Rågsjö (V)

Mia Sydow Mölleby (V)